

Előfizetési árak:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 „
Negyedévre 3 „
Egy hóra 1 „
Egyes szám 4 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer Pál könyvkereskedése Nagybecskerek, Hunyady(fő-)utca 10. sz., hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogad-
tatnak el. Azonkívül az
összes hirdetési irodákban.

Megjelenik minden nap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A nagy pénzügyi reform.

Nagybecskerek, május 19.

A ház pénzügyi bizottsága még nem kezd hozzá a valutajavaslatok tárgyalásához. De ez nem aggaszthat senkit, mert a tulajdonképeni megoldás sokkal gyorsabban történt, mint a hogy vártuk, a mi arra mutat, hogy a pénzügyminisztériumban már eleve gondoskodtak arról, mielőtt a közönség közé kiszivárgott volna az előmunkálat.

A pénzügyminisztériumban jó eleve gyűjtötték hozzá az adatokat, de nemcsak ezeket, hanem a pénzanyagot is, a mire feltétlenül szükség van a különbözőzetek kiegyenlítése céljából.

A valuta rendezése arra mutat, hogy a külföldi pénzvillám meglehetősen aranybányának tekintette államunkat ezelőtt s míg a külföldi tőkék törekedtek itt-ott elhelyezkedni államunkban, a valuta rendezésének megoldása arra sarkalja azokat, hogy minél gyorsabban, minél több tőke helyeztessék el.

Az a különbözet, a mi az osztrák-magyar érték és a külföldi pénzjegyek között van, eddig a külföldi tőzsrék, pénzemberek javára szolgált.

Nem oly régen még hirdették, sőt egyik kiváló publicistánk rámutatott Olaszországra, hol a valutarendezés

nagy terheket rótt ugyan az állam lakosaira, azonban az olasz lira valódi értéke mindig felülállott a mi pénzjegyeink értékén s a különbözetet mindig nekünk kellett megfizetni a bevásárlásoknál éppen úgy, mint az eladásoknál.

A német márka, a francia frank jóval magasabban állott a tényleg ma is állami pénzjegyeink értékénél, mi-ből természetesen következett az, hogy az ő jövedelmeik szaporulatát a mi pénzjegyükkel fizettük meg.

Kereskedelmi ügyeinkre felette jótékonyan hat az, hogy ha egyenérték áll szemben az értékkel, főleg azért, mert bevásárlásaink nagy részét fájdalom még most is külföldről eszközöljük.

A legutóbb kötött vámszerződések megkönnyítik a valuta rendezését, mert éppen azok a kereskedelmi körök vannak érdekközösségbe vonva, melyekkel államjegyeink alapnékülisége miatt felette drágán kellett vásárlásainkat eszközölni.

A külföldön meggyült pénz saját rizikójára dolgozott addig velünk szemben, míg a valuta rendezése éppen ezen rizikót van hivatva megszüntetni.

Magyarország pénz tekintetében a külföldre van utalva.

Bőforrasu vagyoni helyzetünk egye-

nesen arra utal bennünket, hogy a külfölddel minél szorosabba fűzzük összeköttetéseinket, a mi eddig vagyoni ziláltságunk miatt nem volt lehető.

Nem tudjuk, nem ismerjük az ellenzék gondolkozás-módját.

De hiszük azt, hogy a mikor Magyarország kormánya a monarchiában kezdeményezőleg lépett fel a pénzügy rendezése körül, nem fog akadályokat gördíteni az ellenzék a valuta rendezésénél.

Azok a konverziók, miket a kormány az 5%-os kölcsönöknél kilátásba helyezett a 4%-os kölcsönökre leendő átválttatásnál meg fogja győzni az ellenzék arról, hogy letűnt az a régi idő, amikor a külföldi bankárok némi idegességgel tekintettek a magyar pénzügyi gazdálkodásra.

Az ellenzék kötelessége a szigorú ellenőrzés, de nem a mindenáron való akadálygördítés s ha ma még nem nyilatkozott annak elfogadhatósága fölött, nyilatkozni fog nemsokára abban a tekintetben, hogy a valuta-rendezést már csak azért is elfogadja, hogy az államjegyek kiszorittassanak és helyet adjanak a minden tekintetben helyesebb, alappal bíró pénzügyi politikának.

Nem kell attól tartanunk, főleg a vámszerződések megkötése óta —

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

Révai Miklós.*)

(1750—1807).

— A „Torontál” eredeti tárczaja. —

Midőn nemzeti irodalmunk történet irásának megteremtője Toldy Ferencz 1861-ben a budapesti m. k. tudomány-egyetemen — immáron 56 éves korában — elfoglalta azon tanszéket, melyen a magyar nyelv és nemzetiség eszméinek megváltó igéit egykoron századunk első évtizedében Révai Miklós hirdette, kegyeletének tiszta érzetében és lelkesedésének lobogó hevében így emlékezik nagy elődjéről: „Nagyobb név ezen egyetem csillagkoszorujában még nem fénylett.”

Midőn e mai kedvező alkalommal a legkedvesebb kötelességet teljesítve éppen szülőmgyéje közönsége előtt vagyok szerencsés e nagy férfi emlékezetét felújítani, töprengve kérdezem magamtól: Révai-ról szólva melyikről szóljak, a szenvedések és a munka emberéről-e? a nyughatatlan s folyton üldözött tetterőről-e? a költői ideák vagy a tudós problémák mesteréről-e? mi-kép állítsam elő képét? rajzoljam-e ifjúságának féltelen tüzét, férfi korának vállalkozó erejét, vagy soha nem gyengülő erős szellemét, lángelméjét, hazafiságát, önértetét? Az ő óriási, szinte emberi erőt meghaladó kitartását — a nemzeti felújulás nagy küz-

*) Fölvastá szerző a közművelődési és magyar nyelvtérjesztő egyesület május 15-iki estélyén.

delmeiben — meg sem érthetnők egyénisége és kora jellemének ismerete nélkül.

Elmondjam hát egyszerűen élettörténetét? Nem teszem. Kit érdekelne egy szerzetes élettörténete? kivált ha még csak nem is regényes, miképen az övé, melynek sem boruját és viharát, sem deruját és perzselő hevét, nem a vér szenvedélye, nem a szerelem kormányozta? Énekeit az „édes költő” a „magyar népeknek” ajánlja, de talán csak azért, mert úgy vélekedék, hogy ha már költőnek mondja őt a haza, hogyan bitangolná e szentséges nevet, ha valamit nem énekelne a nők számára is. „Dicsőséges állapot — írja ajánlásában — borostyánnal fedeztetni; de bár tiszteljenek is vele, ha a ti nemetek is ide nem nyújtja, megvallom, inkább szomorítani fog engem, hogy sem vigasztalni, e tisztelet.”

Más szenvedély az, mi az ő nagy jellemének alapvonását képezi: A haza és a magyar nemzetiség szerelmének szenvedélye az, melynek tüze felgyújtja kebelét és melegítő és világító nappá varázsolja át magasztos szellemét. Az egyszerű szegény piarista kész lemondani szerzete gondoskodásáról, csak hogy ő mint hirlapíró ébresztgethesse a még alvó nemzedéket. Midőn 1784-ben II. József, a hatalmas császár, vagy a korabeli elnevezés szerint a mi „kalapos király”-unk, a német nyelvet rendelte Magyarországon köznyelvvé, ő, a szegény szerzetes, egyedül keble istenének biztatását követve, elébe mert lépni a hatalmas császárnak s felhívta őt a magyar nyelv emelésére. Ez melegíté őt, midőn Bécsben

beteg fűtetlen hideg szobában dermedő kézzel másolgatta a 14. század magyar biblia fordítását, a középkor e nagyjelentőségű emléket, hogy vele nyelvtörténetünk kifejtésének alapját biztosítsa. E honfűi kötelesség szent érzelve nem engedé arcát szegyenpirba borulni, midőn 1790-ben kiadván a „Jámbor szándék”-ot koldulva kereste fel a nemzet nagyjait és képviselőit, hogy a magyar nyelvet a szolgaságból kiemelve, visszahelyezzék e hazában örökuri jogaiba, s emelésére megalapítsák azt az akadémiát, melynek ugyan küszöbét, miként Mózes az ígért földjének határát, ő már nem léphette át, de mely az ő izgatása nélkül soha fel nem állott volna. Ez a szenvedély adott csodálatos erőt az inségbe és betegségbe süllyedt embernek, hogy mint egy nemzeti apostol, a nappal minden órájában fáradhatatlanul prédikáljon hívőknek és nem hívőknek a végett, hogy a tehetősök fölöslegük bármily csekély részét összeadva, vegyék ki a vándorbotot a magyar Thalia kezéből és emeljenek állandó hajlékot a színművészetnek. Ez a szenvedély adott erőt az inségbe és betegségbe süllyedt embernek, hogy már hanyatló korában kinjaitól álmatlan éjjelein megírja halhatatlan munkáját (Elaborator gramatika) a magyar nyelv ez örök törvénykönyvét s keservesen keresett és még keservesebben kéregetett fillerein kinyomathassa. „Igenis — erősíté méltó utódja és első életirója Toldy — egy büszke lénynek titkos nyögései, egy érzékeny lélek vércsövei, egy haldokló nemes organizmus sorvasztó lázá-

hogy a külföld elzárkózva tőlünk a valuta rendezés miatt, mint az Bismarck alatt történt Németországban. És annnyival is inkább megnyugtató lehet, mert a pénznemeknél is tulajdonképen csak a név változik, az anyag azonban ugyanaz marad.

„Klapka koszorúja.“ Jókai Mór a „Nemzet“ tegnap esti számában a következő felhívást teszi közzé:

Felhívás a magyar hölgyekhez
Klapka György koszorújára!

Ki érdemelné meg jobban a magyar hölgyektől a koszorút, mint Klapka György?

Milyen legyen e koszorú? Olyan, amely nem hervad el, nem hullatja el levelét, adig él, a míg a hős neve fog élni. Olyan koszorú, mely még a nemes ércből készült-nél is maradandóbb legyen.

Felhívjuk hazánk hű honleányait, hogy veszendő zöld ágak helyett fonjanak olyan koszorút a hősök hőisének emléke körül, melyet el nem enyészten az idő.

Gyűjtsünk össze egy alapítványt: „Klapka koszorújának“ czime alatt, olyan gyorsan, amint a hazafi fájdalom szétterjed minden szivekben, mely alapítványnak czélja legyen magyar ifjak kiképzése a Ludovika akadémiában arra a pályára, melyen az elhunyt hős nevét halhatatlanná tette.

Fénynyel, ne gyászszal kísérjük hősünket sirjába.

Igy örökítsük meg a nevét.

Aki felhívásunkat megérti, átérzi, cselekedjék velünk együtt szíve szerint.

Maradandó, nem elmuló koszorút a hősnek!

A honleányoknak honleányokhoz intézett szavát legyen szabad férfiaknak is megszívlelni. E czélra adózni szabadjon nekem is 25 forinttal.

Jókai Mór.

A valutajavaslatok. A képviselőház pénzügyi bizottsága a „Bud. Corr.“ szerint a valutajavaslatokat nem most fogja tárgyalás alá venni, hanem csak akkor, ha az osztrák képviselőház részéről a javaslatok tárgyalására kiküldendő bizottság már befejezte a munkálatait. Mivel a magyar országgyűlés aránylag rövid idő alatt elintézheti e javaslatokat, a melyek úgy is csak a megfelelő osztrák törvényjavaslatokkal együtt leszenek a legfelsőbb szentesítés alá terjeszthetők, a magyar képviselőház tárgyalásai csak az osztrák képviselőház tárgyalásaival párhuzamosan fognak megindulni és addig könnyen meglehet, hogy a költségvetés is teljesen le lesz tárgyalva.

Giardinetto.

Mióta telcsaptam a Themis gárdájába, Thalia a sügölykba kerget, a poezis muzsája meg tiszteri kopogtatásra nyitja meg nekem termeit. (Legalább is annyi termének kell lenni, mint a hány a Vatikánban van, ha összes hiveit fogadni akarja!)

Ha így este egyedül vagyok otthonomban, eszembe jut gyakran az „Otthon“ és vele együtt a fővárosi bohéma-élet ezer tarka-barkasága, a melynek „józanul“ hátat fordítottam, eszembe jutnak a könnyelmű, jó cimborák, a kik az ár ellen úszva, esztelen eszményekért folytatnak hasztalan küzdelmeket. Főcsillanok emlékezetemben az ábránd szötte tündérpaloták, a hagyományos légvárak, a lehetetlen tervek légiói, a pohárcsengés és barati „éljen“-ek között eldeklamált programbeszéddek A jó barátok! Elszéledtünk valamennyien egyik éjszakra, másik délre. A zöme meg ott maradt az ország szívében s ott nagyra tör, hogyha meg nem török.

Van pajtásom, már boldog házas ember, van a ki völégény, sőt egy özvegy ember már. Vajjon melyik közöttük a legboldogabb? Ha titkos szavazást rendelnének el, ebben a kérdésben az özvegy nem maradna jelentékeny kisebbségben, ha névszerinti szavazás volna (pláne ha az asszonyok ott állának a karzaton) bizonyul a férj kerülne ki mint győztes az urnából. Az én szerény véleményem szerint pedig a völégény legboldogabb.

A lelkeben poeta maradtam még (Ígérem, hogy csak a lelkeben leszek az) és a poeta beszél ki belőlem, midőn ezt állok. Hiszen én nem mondom, hogy az én Vass Misi pajtásom nem boldog az ő Mariskájával. Istennecsse hazudnék, ha azt mondanám. Aztán ha merném mondani, hát Marcsa Nagysám legközelebb olyan filippikát zudítana ellenem, hogy Witné Ó Nagysága remekül kivágott „Kis vihar“-ja valóságos zephyr volna vele szemben. Az én szerepemet aztán tudom nem vállalni el az Imriske.

E lapnak ábrándos tekintetű szerkesztője sincs az én véleményemen. Ők Végh Lajossal már régen tisztában vannak az iránt, hogy Hadfy Kraczit meg fogják házasítani, mert a fiu nálunknál jobb sorsra érdemes. Az a félőrai korzószele ott a czukrázda előtt az a 2-3-9 pohár sör a kaszinókertben — Ah ez nem élet! Naponta 50-60 frt ilyen apróságokra, a miért egy családos ember egy pár rántott csirkét vesz a piacon salátával. Aztán este az a

kis czirkusz. No hát igaz, hogy a clown-oknak rendezsen új és jó ötleteik is vannak, no de hát olyanokat egy parányi jó igyekezettel az ember maga is csinálhat. Hiller és Kovács Laczi már egész más czéltől járnak oda. Ők angolul beszélgetnek mr. Pačvy-vel — hirlík, hogy egy angol nyelvterjesztő-egyesületet is terveznek, a mi sport szempontból felette érdekes Magyar Karsinak erre vonatkozólag az az indítványa lenne, hogy a lawn-tennis-téren egyáltalában kötelezővé kellene tenni az angol nyelv tudását. Mióta ez a terv agyában megszületett angol süteményt eszik a czukrázdaiban, angol tapasztalás rendel a pacienseinek és angol phlegmája jelentékenyen növekedik.

Törös ellenben határozottan a magyar nyelvterjesztő egyesület hive maradt. Fényes sikere öröme, mint hallom, a tegnapielőtti „Torontál“ egy külön példányát fogja átnyújtani a páratlan Vukovich Aranka kisasszonynak. Eszemadta Vukovich Aranka, hogy sűrű-forog azon a színpadon, ugy elemében van, akár a hal a vízben. Már evvel csak tartoztam az egészségemnek, hogy ide bekeljem. Hejh, szép este volt az egészen! A Vattay Margitka tündérujjacskaiknak engedő billentyű hangja is még soká meg-megrezdül emlékezetünkben. A játéka — meg a megjelenése. Ki ne örülne a ragyogó tavasz-nak, a megtestesült poezisnek, a kiben van egy szemernyi poezis!

Pedig van itt poezis szépen a becskereki ifjuság kebelében. Hejh, be sok szemben, be sokat láttam én a „Főispánné bálján“. Csak a felét elszabadna mondani, de attól tartok, hogy a bállasszony kedvenc főrendezője a körmömre találna koppintani érette.

Aztán úgy is napfényre kerül majd előbb-utóbb egy része aranysegélyű, négyzögletű papírlapokon. Ugy-e tisztelt illetők?

Hova nem kerültem legény hajlékom szűk falai közül! Pestre, czirkuszba, színházba, bába ragadt el a fantáziám. És a hogy átakarom revidéálni, amit itt összehordtam, azt találok, hogy legjobb volna az egészet áthuzni és a magam és a „Torontál“-t olvasó embertársaim javára újból el sem kezdeni.

Megsugom Kegyeteknek, bájos hölgyeim, mert én csak hölgyeknek írok, (saját nem-em iránti rokonszenvből) — megsugom Önöknek bájos hölgyeim (pedig én sugni jól és jól tudok), hogy csak azért hordtam össze első ízben ilyen gyenge dolgokat, mert nem akartam kedves kollégám kebelében felbuzdulni a zöld szemű szörnyeteket. De majd ha két-három év múlva megírom második tárczámat, fel fogják Kegyetek fedezni, hogy határozottan okos és józan dolog lesz én nekem üres érámban perrendtartási ismereteimet kibővíteni.

De mielőtt leteszem a lantot, engedjék meg, hogy tudatában annak, miszerint tárczám felett csak egy egyhangú és egyoldalu észrevétel fog tetetni, jobb sorsot érdemlő olvasói részéről, magam tegyek egy észrevételt felette.

A hogy átfutottam, szemembe tünt ugyanis, hogy véletlenségből mind a három, a koncerten közreműködött művésznőről egy-egy őszintén elismerő szót mondtam.

Es önkénytelenül eszembe ötlött La Rochefoucault herceg, a nagy francia diplomata világhírű „Maximának“ egyik általam is egykor nagyon méltányolt aforizmája, a melyben körülbelül az van mondva, hogy nincs az asszonynépnek jobban ellenére semmi, mintha az ember együttesen dicséri, mert nincs a

nak hideg verejtéke vegyül azon óriási műbetűi közé, mely ezen akkor rejtélyes, e nem értett, sőt egész szellemi chemizmusában érthetetlen nyelv fölött, minden idegen előzmény nélkül, egyszerre váratlanul egyedül maga gyújtotta meg a napvilágot. Ez Révaink jelentősége a hazában — s lön egyszersmind a történeti nyelvészet atyja: És ez Révaink jelentősége a történelemben. És milyen időben, mily életviszonyok között s mily küzdelmek árán jutott el ő az elmulás határáig, hogy átszellemüljön a halhatatlanságba?

Nem akarom kegyeletünk napján keserü panaszszal, vagy a sérelmi politika epés kifakadásával jellemezni azt a kort, midőn Rákóczi lobogójának szétfoslása és tárogatóinak elmúlta után Mária Terézia „szeliden anyáskodó és bársonykézzel simogató“ uralkodása vésszes önfeladásba, könnyen halálössá válható álomba ringatta el a kifáradt magyart. Nem akarom a guny élével bonczolgatni azt a kort, midőn előkelőink megvetve a honi föld parlagát, lomtárba dobva kaczagányaikat úgy sütkéreztek borotvált képpel, poros parókával a bécsi udvar fényében s a szép és nemes fejedelemszony kegymosolyát lebüvölten élvezék a külföldi műveltség gyönyöreit és ugy elfelejtették a Zrinyi, Gyöngyösi és Faludy nyelvét, hogy egy tiszta magyar nevű kancczellár (gróf Pálffy Károly) az 1790. országgyűlésen nem birta érthetően elolvasni a magának német betűkkel leiratott magyar szöveget. A kegyes királynőnek hálával is tartozunk. Ő rendelte el Magyarországon a népnevelés szervezetét s azt is, hogy a német vidékeken tanuljanak magya-

rul és szlávul, a magyar vidékeken meg németül és szlávul, és nevezé ezen iskolákat nemzeti iskoláknak. De a hazai kultúra terén minden másnál jelentősebb lépés volt a szervezetében átalakított egyetem áthelyezése Budára. Révai bizalommal is néz a jövőbe s elragadtatásában így kiált föl:

„Oh, tehát könyves szemedet töröljed,
Már öröm s jókedv mosolyogjon ázva
Képeden, kedves magyarom, Budádnak
Fénye felépül.“ —

A mi Révaink 1750. február 24-én született Nagy-Szent-Miklóson, Torontál vármegyében. Családja szomorú sorsáról kevés adatunk van, ő maga, mint a család egyetlen fönmaradt sarja, ezer baj és örökös nyomor közt szerez az „apai névnek halhatatlan dicsőséget, a melynek oly nagy a ragyogása, hogy a szent-miklósi pusztá sirokat is megaranyozza fényével.“ Atyja csizmadia mester ember volt, de atyja is, ő is, magát a nemes Révayak sarjának tartotta; bizonyítani nem tudjuk, nyugodjunk meg Toldy Ferencz eme véleményében: „A mi Révaink kölcsön fényre nem szorult.“

Ifjúkori pályatársai között nagyon járta az a vélemény, hogy benne családi nyavalya, a fellengősség, s különösen azok, kiket fönkelt elméjének régióiból az ő sas szemével olyan nagyon is alant botorkálóluk nézett le, őt viszont a régi időből ismeretes „csizmadia hetykeség“-ről vádolták.

Hogy a korlátozásnak még ifjúkori emléke is bántja, bizonyítja azon verse is, melyben harminckét éves létére collégiumi fiatal éveire emlékezve, így panasz-kodik:

„Ott vessze nyers ifjuságom tüze, minthogy előltek.“ Erzékenyen emlegeti ifjú korának azon ballépését, hogy szerzetessé lett, bár sajtáságos de lélektanilag indokolt vonás jellemében, hogy mig hevessége, indulatossága, büszkeségge, daczczá fokozódik szinte a mértékletlenségig, — az iskolai alkalmatlanságok iránt későbbi éveiben egyre türelmesebbé lett s különösen kedélyének élénksége s elméjének leleményessége meg alkalmazkodási ügyessége, melyet kiskoruk iránt, kiváltképen megnyerő módon tudott kifejtetni, oly szerencsés adományai valának, melyek nagy kezesességgül szolgálhattak már eleve is arra, hogy belőle jeles tanférfi valhatik idővel.

Tanári pályáját huszonegy éves korában kezdette meg. 26-éves korában bölcséleti és hittudományi tanulmányait végezte s a keleti nyelvek tanulása után, Nagy-Károlyból Károlyi Antal gróf költségén Bécsbe küldötte a kitünő fiatal embert, hogy ott a műépítés tudományában előkelő tanároktól alaposabb kiképzést nyerjen. Miután Bécsben befejezte tanulmányait Nagy-Váradra rendelték s itt a rajzolás tanításával bízták meg. Már ekkor foglalkozott az irodalommal. Jeles tehetsége és sokoldalú képzettsége nem kerülhetett el az intező körök figyelmét, s ennek köszönhetette, hogy az ujonnan felállított nagyváradi királyi akadémiához kinevezték a filozófia rendkívüli tanárának. De őt tisztelet, szeretet és barátság sem bírták itt tartani, határtalan tudománysszomja oda vágyott az udvari könyvtár tudományos kincsei közé, lemondott szép állásáról és bejelentés nélkül Bécsbe ment.

nőknek olyan képzelhető legkisebb csoportja, a melyben, ha ismerik egymást, ne akadnának riválisok.

Nos, tehát bájos művésznők Önök itt egy nagy államférfi és emberismerő axiómáját döntötték halomra (Axióma, mert az idők menetén sarkítotték szilárdult.) Mert Önök mind a hárman elismerték az egymás sikerét és méltóan érvényre juttatták Mendelssohnt, Dreyfussot és Törös Tivadart.

A közelembeni szerb templomtoronyban melancholikusan veri a 11-et. Modern időszámítás szerint tehát 24 óra van . . . Bolond beszéd, hisz az csak a napszámításra szól, órákra nem . . . Ugy látszik, már álmos vagyok . . . Ugy-e önök is álmosak?

Tószögi Andor.

HIREK.

— **Nagybecskerek város közgyűlése** tegnap délután fejeződött be. A gyűlésen — melyen Krsztics János polgármester elnökölt — szintén az előző napéhoz hasonló érdeklődés uralkodott, és így döntötték el a kövezési vállalat sorsát is, egészen váratlanul. A gazdasági bizottság véleményes jelentésének folytatódó tárgyalásával vette kezdetét az ülés, és a kövezési munkálatokra nézve akként határozott a képviselő-testület, hogy újabb versenytárgyalást tűzött ki ez ügyben, és pedig május hó utolsó napjáig terjedő pályázati határidővel. A feltételek akként módosultak, hogy a keramit és kockakövezetre, valamint a törtkövel való kövezésre különkülön nyújthatók be az ajánlatok. A közgyűlés egyhangú helyesléssel fogadta e határozat kimondását, és minden oldalról valószínűnek tartják, hogy így a pályázat kérdése hasonlíthatatlanul egészségesebb megoldást nyer.

A tárgysorozat e pontjának befejezése s a határozat kimondása után Vég Lajos dr. bizottsági tag visszatérve a tegnapi közgyűlés közvetlen berekesztése előtt történt azon sajnálatos incidensre, mely — kölcsönös félreértés folytán — a polgármestert annak a kijelentésre készítette, hogy azon egyén, kitől Vég dr. értesülését nyerte, hazudik; annak kimutatása után, hogy értesülései az ajánlatok szabálytalanságát illetően, hogy t. i. azokban az egységárak kitüntetve nincsenek, s a mérnök által a közgyűlés elé terjesztett számadatok csupán kombinatív természetűek, melyek az ajánlattevőket per absolutum nem kötik: — teljesen reális alapon nyugszanak, a mennyiben a polgármester által hazug-

ságnak bélyegzett kijelentései valóknak bizonyultak. Felkéri a polgármestert, hogy ugy saját reputációja, mint azon urak érdekében, kitől információit nyerte, s a kik magukat a történetek után azonnal megneveztek, a közgyűlés színe előtt jelentse ki, hogy a tegnapi erősebb, s talán nem egészen parlamentáris kifejezését, mint sajnálatos félreértésen alapulót, ünnepélyesen visszavonja.

A polgármester Vég dr. felhívásának engedve, annak előrebocsátásával, hogy Vég dr. tegnapi felszólalását egyrészt a városi mérnök, másrészt önmaga ellen irányuló gyanúsításnak gondolta; de az iménti magyarázat után, annak ellenkezője kiviláglott s így sajnálja a félreértés születte tegnap ejtett erősebb kifejezését, s azt ezennel visszavonja. E választ ugy Vég dr., mint a közgyűlés tudomásul vette.

Ekkor következett tárgyalás alá a Junker György ártézi-kut vállalkozó újabb ajánlata, a buzatéren furásba vett kut tárgyában. A közgyűlés e tárgyban — eltérőleg az állandó választmány javaslatától — akként határozott, hogy Junker vállalkozónak, a 300 méteren tul eső és egész 450 méterig terjedő furásért, méterenként 15 forintot fizet a város.

A községi iskolaszéknek azon javaslata, hogy egy felső leányiskola állíttassék föl Nagybecskereken, szintén nem találkozott a közgyűlés tetszésével és Schäffer Antal apát, Orsó Mátyás dr., Rósa Ignác és Weiterschan Mihály felszólalásaiban azon nézetnek adtak kifejezést, hogy még nem érkezett el azon idő, hogy polgári leányiskola állíttassék föl, mert első sorban erre nincsen a városnak pénze, másodsorban pedig a szükségét részben pótolja a női-zárda. Szalay József mindent előhajt követni, hogy a szerinte égető szükségén segítve legyen. Györgyevits Milos szeretné, ha e tárgyban föliratilag megkeretnék a közoktatási miniszterium, de azon előre való kijelentéssel, hogy Nagybecskerek város semmivel sem járulhatna hozzá az iskola anyagi kötelezettségeihez. Az iskolaszéknek, valamint Györgyevits drnak módosító indítványát tulnyomó többséggel vetette el a közgyűlés.

Krsztics János polgármesternek jelentését, a nem kötményezett 490,500 frt re-

gale kártalanítási utalványok eladásáról, örvendetes helyeslő tudomásul vette a közgyűlés.

A városi rendőrkapitányi hivatalnak azon előterjesztését, hogy a bérkocsi állomások kiköveztessenek, a közgyűlés kiadta tanulmányozás és részletes jelentés tetele végett a városi mérnöknek.

Ezzel a közgyűlést elnöklő polgármester bezárta.

— **Torontálvármegye tavaszi közgyűlését** Rónay Jenő főispán elnökle alatt ma is folytatták, a tárgyak sokasága miatt azonban nem fejezték be. A bizottság tagjai holnap újból összeülnek.

— **A hideg május.** A szépséges május hó, a melyet a németek nagy poetája, Heine, „wunderschön“-nek nevezett el, mit sem mutat ebből a csodálatos szépségéből. Kezdetül fogva mogorva volt és zord, most meg már éppen az október hóval konkurrál. Folytonosan borus, szeles, esős és hideg, a mi ellen a tavaszi felöltő sem igen véd meg. Az utcákon vidám nyári sétálók helyett felgyürt galléros, vörös orru alakok rohannak s a cukrázdában szégyenkezve pirul a fagyalt, mert bizony csak — meleg kávé járja. Bizony, el lehet mondani a csodálatosan szép május hóra, hogy „szégyelje magát!“

— **A börze áldozata.** Tegnapi lapunkban említettük, hogy Weisz Károly, a budapesti Weiszmann testvérek gabonakereskedő cég megbízottja, rejtélyes módon, hirtelen eltűnt. Említettük azt is, hogy eltűnésével ugy a megbízó kereskedő cég, mint több helybeli kereskedő érzékenyen megkárosodott, s hogy az ügyben feljelentés is tétetett, a rendőrség pedig megindította a nyomozást. Ma az ügyben új fordulat állott be. Weisz Károly megkerült, s két barátja társaságában visszatért a városba. A lefolyt idő alatt Bega-Szent-Györgyön volt nagy betegen. Weisz már érintkezett is a megbízó cég itt tartózkodó főnökével, s a feljelentést ma visszavonták.

— **Fölmentve.** Schnerr Lipót ittebei gözmalomtulajdonos ellen, — kiről irtuk, hogy a napokban szabadlábra helyezték, — a nagybecskereki törvényszék beszüntette a vizsgálatot, illetve a további eljárást.

E lépésével kezdődik hosszú hányattatása. Nevét a rendi névkönyvből a következő évben kihagyták; később azután a rend nemcsak kibékült vele, de még arra is megadta engedélyét, hogy Révai mint magánnevelő a rend tagjaként folytathassa irodalmi működését.

Genialitása, sokoldalú ismeretei, aesztetikai képzettsége, élénk kedélye s különösen zavartalan hangulatában megnyerő humorral vegyített társalgása, könnyen kedvelté teheték a nagyuri körökben, kivált ha még hozzá vesszük szintoly ajánlatos külső előnyeit, minők: sugár termete, nemes szabású és szellemes kifejezésű arca, nyílt tekintetű tiszta kék szemei, ügyes hajlékonyágú alakja s könnyűded modora. Hisz eleinte kellemesnek találta maga is helyzetét, de midőn észre kellett vennie alárendeltségét, nagy önérzete kész volt szembeszállni a nyomor és a közvélemény fenyegetéseivel és elítélésével, — s végre 1783-ban sok hányattatás után, de sok alapvető irodalmi tanulmányaival gazdagon, átvette a Ráth Mátyás által alapított „Magyar Hirmondó“ szerkesztését Pozsonyban. Egy évharmad mulva ettől is meg kellett válnia, főleg azoknak megszólása miatt, kik papi és szerzetesi áldásával összeférhetetlennek tartották az újságírást.

Hej! pedig mennyi szép reményt fűzött ő az ő magyar újság írásához!

Mikoron Váradon, távozóban volt, még ott emlékbeszédet mondott a boldogult Mária Terézia fölött. Ennek végén e szavakkal fordult az új fejedeleme: „Látod-e hogy valamennyien feléd tekintünk s egyedül benned látjuk a haza reményét és ótal-

mát? Látod-e hogy te vagy az egyetlen kitől üdvünket várjuk, hogy helyre legyen állítva minden időre nemzetünk méltósága, nagysága, dicsősége? Hozzád fordulunk: Emelj fel bennünket, gyámolts, kedvelj és szeress.“

II. József uralkodása alatt Révait új törekvés eszméje foglalja el. Bessenyei György már 1781-ben megírta „Egy magyar tudós társaság iránt való jámbor szándék“-át; már ekkor tájt megismerhette Révai e tervét, s 1784-ben ő lett az eszme megvalósításának kérelmezője József császár előtt. A főnkelt szellemű uralkodó — mint az erős magyar Horváth István beszéli — türelmesen végig hallgatta a kérelmező rövid előadását, aközben szemével jól megmérte a szép termetű férfit s e kérdést intézte hozzá: „Nem volna-e kedve katonává lenni? rögtön kinevezem hadnagynak.“ Révai kész volt a felelettel: „Felséges császár, én már katoná vagyok a szelid szerzetes rendben Jézus Krisztus zászlója alatt, azért katonaságot nem kérek, hanem előadott kérelmem elfogadásáért esedezett császári Felségénél.“ A császár megígérte neki, hogy majd gondolkozik a dolog fölött. De bizony, mielőtt megvalósítására gondolt volna, a szerencsétlen fejedelem 1790-ben meghalt.

József merész és erőszakos rendszabályai felrázták a szunyadó nemzeti érzelmeket. Hősünk ezen időben óriási munkásságot fejt ki régebbi magyar írók és a korabeli jelesek műveinek kiadásra gyűjtésében és rendezésében. Szerencsétlenség után szerencsétlenség, csapás után csapás éri, a sok üldözés, nyomorgás, betegség, munka, har-

minczhét éves korában már szinte végképben kioltanak vérenek tüzes erejét, ha megbírnák törni lelkét, mely még csüggedetlen önérzettel néz a jövőbe. — 1787-től rajztanár Győrött. Megható öröm-ünnepét tartott itt 1790 februáriusában, mikor a Bécsből Magyarországra visszazárlított korona Győrött meghalt. Papság, nemesség és nép a legnagyobb lelkesedéssel üdvözölte önállóságunk szent jelképét; a főtemplomban sz. László király oltárára helyezték, s a nép ide járult kegyeletével a szent ereklye elé. — Este fényes kivilágítás volt hazafias feliratokkal. A Révai rajziskolájának feliratai voltak: Napunk virradása, Egünk derülése, Törvényünk ereje, Hazánk ujulása, Szabadságunk ereje, Nemzetünk élete.

De mindez nem volt elég az ő hazafias szívének: „A szegény elemi rajztanító jó eleve felfogadta a magyar hegedűseket (magyarul: a győri cigánybandát), hogy a korona hintáját kövessék bevonuláskor. Aztán az apróbb ifjúságnak külön muzsikát tartatott, hadd értsék meg ők is, hogy ez nagy nap Magyarországra. S minthogy a városnak ez egy magyar bandájánál többje nem volt, oda gyűit az ő udvarába, nemcsak a polgárság, hanem a nemességnek is nagyobbada. Mindnyájan örömmel, nézték őt és többen meg is csókolták. Ő pedig magyar ruhában járt-kelt közöttük — azután hegedűseivel az udvari kápolna elé ment, a hol a nemesség színe és a városi tanács a koronát őrizte s ott ismét három magyar darabot huzatott. (Tud. Gyűjt.) Így ünnepelte meg Révai politikai megújulásunk kezdődését. Egy versében

— **Vadházasságok a román népnél.**
A vadházasságok az utóbbi időben tudvalevőleg nagyon elharapódtak a köz-nép körében. A közigazgatási hatóságok minden igyekezete kárba veszett e meg-mételyező bajjal szemben, mert alig hogy szétválasztották a vadházasságban élő feleket, azok ismét összekeltek és a pap áldása nélkül vittek közös háztartást. Most végre valahára a gör. kel. román papság is kezd mozogni, hogy sikra lépjen a vadházasságok ellen. Tegnapelőtt ugyanis mintegy negyven pópa gyült össze a temesvári, bánátkomlói, lippai és belinczi gör. kel. esperességi kerületekből Temesvárott, a „hét választó fejedelem“-hez címzett szállóban, hogy megállapodásra jussanak, minő intézkedések volnának teendők a román köznép körében ijesztő mérvben lesüllyedt közérkölciség javítása érdekében. Az értekezleten Anka Péter temesvári gör. kel. román főesperes elnökölt. Valamennyi jelen volt pópa panaszkodott, hogy az egyházi beszédek igen kevés hívő hallgatja, a templomba kevesen járnak, a vadházasságok napról-napra jobban terjednek és a közérkölciség súlyosodóban van a köznépnek. Elérkezettnek látják azt az időt, hogy lépések tétessenek e bajok orvoslására; hogy a lelkeseknek nem szabad nyugodniok, míg a hitetlen, erkölcstelen, eltévedt nép ismét a jó utra nem tereltetik. Hoszas és élénk vita után elhatározták, hogy Cra-ciuneszky György belinczi gör. kel. esperes elnöke alatt hat tagu bizottságot küldnek ki, mely emlékiratot dolgozzon ki arra nézve, miként lehetne segíteni e sajnálatos állapotokon. Az emlékiratot be-terjesztik a legközelebb egybehivandó rend-kivüli zsinat elé, s aztán felküldik a val-lás- és közoktatásügyi miniszterhez. Az értekezlet eredményéről táviratilag értesí-

tették Metianu János aradi gör. kel. román püspököt.

Táviratok.

A képviselőházból.

(A képviselőház ülése május hó 19-én.)

Budapest, május 19. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bánffy Dezső báró délelőtt 11 órakor megnyitván az ülést, kijelenti, hogy Klapka György özvegyének és fiának kérésére a temetés holnap délelőttre halasztott, miért is a ház holnap ülést nem tart.

Eötvös Károly hosszabb, heves beszéd után indítványozza, hogy az országgyűlés jelentse ki, hogy Klapkát a nemzet halottjának tekinti, s hült tetemeit az ország költségén temettesse el. Intézkedjék továbbá a ház az iránt, hogy a temetésre a honvédség kirendeltessék, s neki siremlék állíttassék. Végül indítványozza, hogy a temetés holnapra halasztassék.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök rögtön válaszol. Higgadtan jelenti ki, hogy Eötvös indítványai részben fölöslegesek, részben ellenkeznek a házszabályokkal. A ház különben is hozott már ez ügyben határozatot. Visszautasítja Eötvös oktatásait a hazafiasságra nézve. A szabadelvű párt ép úgy tiszteli Klapkát, a szabadságharcz tábornokát, mint az ellenzék, de tudja azt, hogy a ház semmiféle tábornok temetésére nem rendelheti ki a katonaságot. A temetésre bizonyára számosan fognak menni úgy is. Indítványozza, hogy a ház térjen napi-rendre.

Apponyi Albert gróf rövid felszólalásában Eötvös javaslatához járult.

Elnök erre elrendeli a szavazást. Az ellenzék roppant zajjal névszerinti szavazást kíván, később pedig nem engedi.

A nagy lármában Polónyi Géza emel szót s a házszabályok megsértéséről beszél.

Elnök felolvassa a házszabályok vonatkozó szakaszait, a melyek Polónyi ellen bizonyítanak.

Ezután a ház tagjai felállással szavaztak. A többség Szapáry Gyula gróf indítványa mellett volt. Beöthy Ákos ennek daczára ellenpróbát követelt.

Ennek következtében az elnök fejé-ként olvastatja meg a képviselőket. Jókainál az ellenzék hangosan ki-áltozta: „Hoch!“ „Hoch!“ Mire Jókai dühtől kipirulva s az ellenzék felé fordulva, kiáltotta „Komédiások!“

Néhány kormánypárti az ellenzék-vel szavazott, a kormány többsége azonban így is 11 szavazat volt.

Következett a közoktatási tár-cza költségvetéseinek tárgya-lása. A vitát Csáky Albin gróf, vallás és közoktatásügyi miniszter vezette be fényes beszéddel, mely osz-tatlan tetszésre talált.

Irányi Dániel felszólalásával, a ki ősi hagyományaihoz hiven, a vallás-szabadság mellett beszélt, — az ülés véget ért.

meg József császár szelleméhez ily szava-kat intéz:

„Rútlul megvetted arany koronánkat,
Elkeserítetted azzal jó hazánkat;
Árnyékok is érzi, hogy nagyot vétettél, —
Azzal jobbits rajta, hogy a másvilágon
Örülj a föltámadt magyar szabadságon.“ —

Hoszas volna csak áttekintőleg is vázol-nom itt hősünk sokirányu munkásságát. Épen azért még befejezésül csak azon mun-kakörét említem meg, melylyel magát nem-csak a mi történetünkben, hanem az egye-temes tudomány történetében is halhatat-lanitá.

Révai közel ötven éves, midőn voltaképi tehetségének tiszta öntudatára jut. De már akkor egészsége meg van törve. Ily álla-potban indul nagy reformatori pályájára s írja nyelvtudományi munkáit.

Hosszu küzdelem után végre 1802-ben beiktatták a budapesti tudomány-egyetemen a magyar nyelv és irodalom rendes taná-rának. Itt beköszöntőjét e jellemző szókkal kezdte meg: „Nem tudunk magyarul! mert úgy beszélni, a mint a legtöbben kö-zönségesen beszélnek, nem érdemli meg a tudás nevezetét.“

Erteni és tudományosan ismerni nyelvün-ket ő tanított.

De folyton betegeskedék s nem egyszer életveszélyes fordulatot vesz baja. Ilyenkor az Istent csak arra kéri, annyi időt enged-jen neki, hogy kiadhassa munkáit. 1803-ban sikerült is két könyvet kiadnia (Anti-quitates V. I. Elaboratio grammatica V. I.) E két munka korszakot alkot irodal-munkban s hosszan tartó forradalmat idé-zett elő tudósok s nem tudósok köreiben.

Ezentul is folytonos munkásságban töltötte életét, és magán élete ezentul is éppen

oly sanyaru és küzdelmes volt, mint azelőtt. Fizetése mindössze évi hatszáz, később nyolcszáz forint. Ebből kellett neki mint egyetemi tanárnak betegeskedve a már ek-kor drága Budapesten élnie. Panaszodik is szegény, Mártonffy püspöknek 1803-ban szörnyü idegesen:

„Valami zsidó, a sok rácz és német pénzfosztó, vérszopó, uzsora és fősvenység tehet a magyar világon, annak a lángja mind itt vagy Pesten.“

Hiába adott az Isten elég bőséget. Min-dennek az ára éktelen nagy. Még csak a kenyérből is alig lakhatik jól a szegény ember. A fának egy öle 15 frt volt, egy a hazahozatása, egy a felvágatása és azon-felül a borralvaló annyi, hogy megfulladást kívántam a gonosz embernek. Hallatlan dol-g 6 öl fa 104 azaz száznegy forintomba telt. Bezzeg, ha felmehettem volna a meny-nei palotába, ott ingyen való fűtés mellett jól melegedném most bosszuság nélkül.

Egy másik levelét 1806-ban keserü hu-morral így írja alá: Révai Miklós, koldus-házi apát ur és pusztafalvi prépost.

1807 januáriusában, tehát néhány hónap-al halála előtt, nemes pártfogójához Már-tonffy püspökhöz irt utolsó levelének vég-sorai még a követ is könyre lágyitanák: „A pesti pogány fősvenység elnyeli 800 frt fizetésemet, és még más 800 frtot is meg-huz rajtam, akár hol vegyem adósággal, koldulással, béres munkával. Fáradozásom-ban nem segít a király, nem segít a haza. Az egészségem is teljesen megbomlott. El kell vesznem a zsidó földön. Nyugodalomra és halálra kérek. Talán meghagyják 600 frt penziócskámot. Ezzel hozzátok ki-vánkozom. Kérlek, engedj valahol helyecs-két valamely jószágodon; rendelj valamely segedelmeckét élelem és megelegedésem

könnyebbségére; hagyjad, hogy csendesesen hunyhassam be szememet a te állhatatos barátságodnak édes ótalma alatt. Már nem élhetek soká. Ha hazámban kell meghalnom, hamvaim sem nyughatnak mostohámnak fagyos kebelében.“

Még 1806 májusában összes nyelvtudo-mányi munkáinak kiadására segedelemért felhívást intézett a haza, kegyelmes méltó-ságos, főtiszteletű, tekiutetes és nemzetes uraihoz; Kecskemét városa és Pest vár-megye mindjárt teljesítették is hazafias kö-telességüket, példájukat valószínűleg más városok és megyék is követték volna. De későn volt. Révai kezéből kihullott a toll, szíve megszűnt dobogni, 1807 április 1-én.

Szegény Révai! nagy és dicső ki visz-on-tagságos életemben vigasztalást egyedül helyes törekvéseid öntudatában találtál: Neked reményedben megcsalódnod nem sza-bad. Ha korod nem hajlott mindenben részedre, a késő utódoznak tisztelniük kell hamvait. Késő jutalom ez, való; de ennek már az irigység sem árthat.

Magyarok! a haza megújult; jussanak eszünkbe nyelve fentartásáért eleget szen-vedett mátyrjai, s közöttük a legnagyobb: Révai. Nagyjaink emléke kötelességet ró-reánk, s a kötelességet nem teljesíteni ha-zafiatlanság, több: lelketlenség volna.

Én — remélve, bizva nemzetem szívé-ben, — hittel nézek a közel jövőbe, hogy a szegény Révainak — „kit nem táplátunk, hogy élhessen, kit el nem tettünk, ezt is egy hü tanítványa Horváth István tette, — ennek a most már nagy Révai-nak, kinek dicsősége sugaraiban oly ön-tetszőleg eredünk“ — itt szülőföldjén, ez Isten ezer áldásával megáldott vármegyében minél előbb szobrot emelünk.

Kis Sándor dr.

A nagy-szalontai képviselőválasztás.

Budapest, május 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nagyszalontáról érkező jelentések szerint, ott ma nagy izgalom közt kezdődött meg a képviselőválasztás. Megfeszített korteskedés folyik, úgy hogy vakokat és nyomorékokat hoznak be kocsikon szavazni. A sarkadiak a falu fölgyújtásával fenyegetőznek. Csendőrségi segély megy.

A Baross kerülete.

Budapest, május 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A győri képviselőválasztás június 2-án lesz.

Teleki Sándor ezredes †.

Nagybánya, május 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Teleki Sándor gróf ezredes tegnap délután 6 órakor meghalt. Délelőtt nagyon nyugtalan volt és többször hányás fogta elő. A család tagjai fogták körül a beteget. Erre fiának, László grófnak, azt mondta: „Még nem.” Fia nem akarta elérteni, mire az ezredes folytatta:

— Ha megakarja érteni: Hát még nem halok meg . . .

Délután László gróf fölolvasta az újságokat a betegnek, ki még fél órával a halála előtt is az újságokat kérte.

Temetése szombaton lesz. Koltóra vagy Kolozsvárra viszik.

Klapka temetése.

Budapest, május 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Klapka tábornok koporsóját ma reggel 8 órakor behozták a főplébánia templomba. Délután temetik, bár neje Párisból táviratilag kérte a temetésnek péntekre való halasztását.

Egy főispánné halála.

Budapest, május 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kürthy Lajosné, Kürthy lipóthyi főispán neje, azelőtt Mária Theresia főhercegnő udvarhölgye, tegnap Szentpéterváron meghalt. (A boldogultnak élete valóságos regény volt s különösen férjhezmeneteléről irnak sokat a lapok annak idején. Kürthy Lajost tudvalevőleg, hihetetlen gyorsasággal tették meg alantass állásából főispánné, hogy menyasszonyát, ki akkor udvarhölgy volt elvehesse. A szerk.)

REGÉNY-CSARNOK.**I r é n.**

Regény.

— A „Torontál” számára írta: —

Scossa Dezső.

(26-ik folytatás.)

— Becsületos! Becsületos! Hát érdem az? Hiszen megfizetik érte. Hallgasson meg. Mikor a gyárhoz került, gazdag apának volt egyetlen fia. Akkor úgy hittük, hogy leányaink egyikét nőül veheti. Egy gazdag üzletember növeli a család tekintélyét. De mivel esztelen házassága miatt atyja kitagadta, micsoda érdekből tartanak itt tovább?

A bárónő alacsony boszuját a család érdekeinek leple alatt akarta végrohajtani. De Regéczi mitsem akart hallani erről s szinte büszke volt, hogy egyszer ellentmondhatott neje akaratának.

XII.

Az ősz szele végig süvöltött a Duna hullámain, letarolta a sziget fájának leveleit s befészkelve magát az árnyas lombok közé, kiütte onnét a dalos madarakat s a suttogó szerelmesek helyét dérral takarta be. Első jöttére ijedten kapkodták be a délszaki növényeket, burkolták téli takaróba a drága rózsafákat s alig néhány nap alatt téli mez takarta az imént még illatozó virányt, melynek öleről menekült a játszi enyelgés, a vidám zaj s kiki sietett vissza a város zárt utcáiba.

A vig társaság is, mint röpke madársereg rebent széjjel, hogy a folyam balpartján megelevenedő élet örömeibe merüljön.

A Regéczi család is beköltözött s folytatta a játékot, a mit Regécziné helyesen nevezett el így: port a világ szeméibe! Szinte megnyugtató volt reá nézve, hogy a drága butorok és berendezés Eraszt részére vannak lefoglalva, az legalább nem fogja őket kiszoríthatni onnét.

A két leány tehát zavartalanul kombinálhatta legújabb toalettjeit, a melyeknek nemcsak hamiskás mosolyukhoz, de szép reményü jövendőjükhöz is illeni kellett. Dorindával elhitette édes anyja, hogy a gazdag Holló Zoltánt meghódította, Chloe telve volt Devecsery gróf ígéreteivel, a mit talán egy nyári estén, holdvilágnál titkos suttogásban, de mindenesetre elhangzottak. Csak az volt a szomorú, hogy e legszebb körülmények között is türelemmel kellett lenniök, mert a két reménybeli völegény rövid időre eltávozott: a gróf, hogy mint mondta, podagrás nagybácsiját „megkönyékezze”, — Zoltán pedig, hogy terjedelmes birtokain széttekintsen és tisztjeitől számon kérje, mit hozott a termés.

Egyedüli élvezetük volt hát egyelőre, hogy szemeket a homlokukba omló fűrtökkel még jobb beárnyékolták s gyilkos tekineteket vetettek a merészekre, a kik hódításaik sikerében talán kételkedni merészkedtek vagy épen megtagadták, hogy a szívek fölött hatalommal rendelkeznek.

Csak egy volt, a ki egészen más szemmel tekintett feléjük: a fiatal ügyvéd, ki Dorindát már régen követte szívének egész vonzalmával, a nélkül, hogy valaha bátorságot vett volna, a szigorú etikette szabadalmánál közeledni hozzá, vagy Szt.-György lovagként korbáccsal szétütni a léha tömeg között, a mely bizelgessel vette körül.

Pedig milyen gyönyörnek tartotta volna, ha azt, a kit szíve tiszta vonzalmából szeretett, kiragadtatta volna a körből, a melybe kárhóztatva volt, ha magáévá tehetné volna, szerény, de elégedett családi étellel kárpótolva a hiu fényt, a mely esztét és szívet már ugyanis megrontással fenyegette.

És ha igaz vonzalmáért kicsinylő gunylenezés, semmibe vevés lett is jutalma a család részéről, mindig reménykedett még, hogy nem Dorinda, hanem anyja az oka annak, a kiről nem sok jót tartott s hitte, hogy lesz még idő, mikor örömmel nyújtja neki kezét az, a ki most rossz nyomokon járva magasabbra vágyik.

Nem volt titok előtte sem a Regéczi család vagyoni helyzete s a sejtelem azt sugta neki, hogy annak bukásával chanceai emelkedni fognak. Elragadó kép volt az, a mit festett képzetében, hogy majd akkor, ha a válság bekövetkezik, eléje fog állni s így szól:

— Én nem kívánok vagyont, szívét akarom! Legyen enyém és én boldoggá teszem.

Mindent adni annak, a kit szeretünk! Mindent kárpótolni, a mit talán miattunk vesztett, elhagyott s abban a tudatban élni, hogy mindent nekünk köszönhet — mily magasztos gondolat!

Egy délután előkelő kliensénél, Oszlányi bárónőnél tett látogatást. Talán nem volt elég óvatos gondolatai kifejezésében, talán őszintébb volt, mint kellett volna lennie s Dorindát talán nagyon is lelkesen védelmezte, a szavak, a miket a szép nő ajkáról hallott, nyilként hatottak szívébe, fölkelte

rejtett féltékenysége ördögét. Irén pedig csak enyelegve ejti ki azt, a mi őt nyugalmatól fosztá meg.

— Sajnálám, ha annak a lánynak lenne férjévé!

Nem tudakozódott e nyilatkozat forrása felől. Tudta, hogy Dorindának a szép hölgy gazdag rokona szintén udvarol, hiszen a nyár folyamán sokszor kellett miatta háttérbe szorulnia. De nem volt az az ember, a kit föltett szándékától bármi egykönnyen eltántoríthatott volna.

Irénnek ez a lelki jóság szíve mélyéig hatolt. Miért nem lehetett ő is olyan? Miért nem költözött végre szívébe a nyugalom, a mit oly régóta nélkülözött? Miért kellett önmagától félnie és kerülnie az egyedüllét perceit, a mik mindig megújuló kint és gyötrelmet hoztak? Azt hitte, hogy a titkot, a mely szívet égette, egykor el fogja vinni magával a sirba, hogy amig bája, ifjusága tart, elringatja azt s ime nem birt szabadulni annak sulyától, fölajdult az okozott fájdalom miatt.

Egy idő óta sehogysem érezte jól magát. Büszkesége meg volt törve férjével szemben, a kit — úgy hitte — végleg elidegenített föle az a sajnálatos, gyűlöletes jelenet, a melyben ő volt a támadó és vesztes egyaránt. Megbánta már azt százszor is, de jóvátenni nem állt többé hatalmában.

Férje elutazott, hogy a közeli választások alkalmával akcióba lépjen. Irén magára maradt bánatával és gyötrelmeivel. Nem volt kedve semmihez. Valami vonzotta, sietette, hogy a szigetről beköltözék s hogy ide benn volt, kerülte az embereket, nem fogadta hódolói látogatását, mert azok üres fecsegésében nem talált örömet.

Magányában aztán nem tehetett okosabbat, mint hogy a hírlapokat olvasson, a melyek fölöttébb nagyon érdekelték, mióta férjéről volt szó azokban. A „lelkes főúr” politikai akcióját hasábnyi cikkekben ünnepelték, nagy reményeket kötve megválasztásához és szerepléséhez.

Egy-egy pillanatban mégis csak komédiának tekintette azt, a mely az ő pénzén rendeztetik. De minél közelebb jött a választás ideje, idegessége annál inkább fokozódott, maga sem tudta, hogy miért. Utóvégre már fojtogatta valami. Nem bírta kiállni. Osszepakolt és elutazott Olaszország keke alá.

Ugy hitte, hogy kedélyére jót fog tenni az örök tavasz földjének világa s mikor a zakatoló vonat kiröpté a nagyváros fojtó légköréből, szép utazási tervet készítve, belevonva Miramaret, déli Franciaország tündérekertjét, Nizzát, Mentont s onnét átérve Dél-Tirolba, a hol tavaszig megpihenni szándékozott.

Triesztben alig ismer valakit. A tenger háborgott, lebeszéltek hát arról, hogy folytassa utját s pár napot ott szobájában, a melynek ablakait tépte, szakgatta a bórá. Mohó kíváncsisággal olvasta újból a lapokat. Férjének megválasztása sikerült, valóságos diadal volt az, a miben részesítették. Kissé bántotta hogy ő, neje, csak a hírlapokból értesülhet erről, de ép e közben levél érkezett számára. Lázás sietséggel tépte föl azt. Röviden értesíté, hogy választása megtörtént s hogy még az nap visszatért a fővárosba. (Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

— R. Rákerül a sor.

— Poéta. Uram, hogy lehet ilyen időben tavaszi verseket írni! Csak nem gondolja komolyan, hogy akad lap, a mely kiadja?

— E. K. M. Lapunk felelős szerkesztője három nap óta ágyban fekvő beteg. E hét végén talán felkel.

— Muzsikus. „Zampát” Herold írta. Budapestben nem adják. A magyar közönség nem veszt vele nagyon sokat.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkovic Aladár.

H i r d e t é s e k.

3427. szám 1892.

(200 - 1.1)

Árverési hirdetemény.

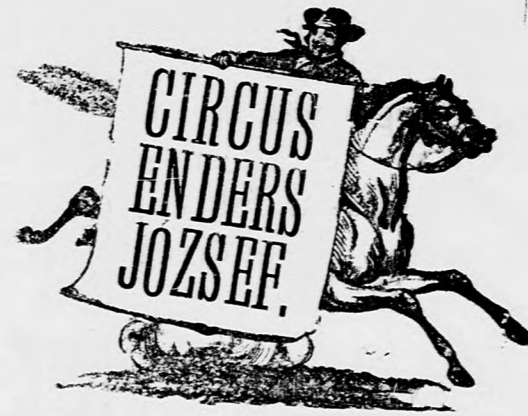
Alólírt bírósági végrehajtó az 1881. évi XL. tcz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a tekintetes módosi kir. járásbíró 1889. évi 4251. polg. számu végzése következtében dr. Végh Lajos ügyvéd által képviselt Gold Mór budapesti lakos javára Szakál János és társai alperesek ellen 364 frt s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglal és 1136 frtra becsült 25 drb ló és 9 drb vastengelyű kocsi-ból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a módosi kir. jbiróságok 3427. 1892. számu végzése folytán 364 forint tőkekövetelés, ennek 1887. évi november hó 1 napjától járó 6% kamatai és eddig bíróilag már megállapított költségek erejéig Ó-Telek községhezánál leendő eszközzésére 1892. évi május hó 24. napjának délutáni 2 órája határidőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tcz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Módoson, 1892. évi május hó 10. napján.

Uhrmann Adolf,
kir. jbirósági végrehajtó.

40 tag
és 20
idomitott
lovakkal.

40 tag
és 20
idomitott
lovakkal.

Nagybecskereken

a kis hid melletti téren.

Naponta változott műsorozattal

nagyszerű dísz-előadás

saját zenekarral és új fedezett ponyvával.

Belépti díj: I. hely 60 kr., II. hely 40 kr., III. hely 30 kr., Karzat 20 kr.

Kezdeté 8 órakor.

(205 - 8)

Minden ünnep- és vasárnapon 2 előadás,

az első délután 4 órakor, a második este 8 órakor,

minden előadás egész új műsorozattal.

Pleitz Fer. Pál

könyv- és könyomdája

Nagy-Becskereken

ajánlkozik mindennemű

nyomtatványok

gyors és ízléses elkészítésére.